

Bijzondere flora in de Duin- en Bollenstreek in 2022

Jelle van Dijk

Nieuwe soorten voor de Duin- en Bollenstreek

In de Strandloper van december 2022 stond een overzicht van plantensoorten die nog niet eerder in onze regio waren vastgesteld. Dat lijstje kan hier met enkele soorten worden aangevuld. In december ontving ik namelijk de plantenlijst die onze zustervereniging KNNV-Lisse had opgesteld in het kader van het project **BioBlitz Wassergeest**. Dit project houdt in dat geprobeerd wordt om in één jaar zoveel mogelijk soorten in een bepaald gebied te noteren. Op die lijst staan enkele plantensoorten die nog niet eerder in onze regio gesignaleerd waren. Als aanvulling op de lijst met nieuwe soorten in de vorige Strandloper volgen hier de drie soorten die het onderzoek in Wassergeest heeft toegevoegd. Voor wie niet zo goed bekend is aan de andere kant van de spoorlijn: Wassergeest is het gebied met graslanden en hakhoutbossen ten zuiden van station Lisse. Het beheer is in handen van Stichting Het Zuid-Hollands Landschap.

Vreemd speenkruid *Ficaria ambigua*

Deze soort onderscheidt zich van het Gewoon speenkruid door de grotere bloemen waarbij de bloemblaadjes elkaar met de randen bedekken. Jeannette Teunissen heeft in Leiden en omgeving op veel plaatsen naar bloeiend speenkruid gekeken. Ze kwam daarbij vaak het Vreemd speenkruid tegen, ook toen zij in het voorjaar van 2023 Wassergeest bezocht. Ongetwijfeld is Vreemd speenkruid minder 'vreemd' dan de naam suggereert.

Donzige klit *Arctium tomentosum*

In juli 2022 vond Adrie van Dam deze soort langs een bosrand op Wassergeest. Alleen door goed de bloemhoofdjes te bekijken zie je dat zich tussen de spitse kelkbladen spinnenwebachtige uitgroeisels bevinden.

Herfstalsem *Artemisia verlotiorum*

In oktober 2022 trof Paul Venderbosch deze lastige soort aan in een zandige bosrand op landgoed Wassergeest. De zeldzame Herfstalsem lijkt sterk op de wijdverspreide Bijvoet.

Zeldzame soorten die al eens eerder gevonden zijn

Zwartsteel *Asplenium adiantum-nigrum*

Op een noordhelling in de Noordduinen vond Maarten Langbroek een populatie van het varentje Zwartsteel. Tot nu was slechts één vondst bekend: het muurtje aan de noordzijde van het Koning Willem-Alexandergemaal in Katwijk. Hier is deze soort al vele jaren niet meer aangetroffen. Gewoonlijk groeit Zwartsteel op oude muren, maar meer recent zijn ook groeiplaatsen op noordhellingen in de duinen gevonden, o.a. in de zeeduinen van Berkheide.

Piramidevogelmelk mei 2022 De Zuid

Piramidevogelmelk *Ornithogalum pyramidale*

In onze regio worden allerlei bolgewassen gekweekt, waaronder ook soorten van het geslacht *Ornithogalum*. Zo kan het gebeuren dat in grazige bermen af en toe een plant van de Piramidevogelmelk opduikt. Dat was in mei 2022 het geval in een berm van de Dennenweg in De Zuid (Noordwijk aan Zee).

Bokkenorchis *Himantoglossum hircinum*

IJverig speuren naar een winterrozet op de groeiplaats van 2021 leverde niets op. Maar op 20 maart ontdekte Hanneke Oltheten tijdens de broedvogelinventarisatie van de zeereep enkele rozetten van deze bijzondere orchidee. Nadere inspectie van de groeiplaats leverde 12 rozetten op. Door de extreme droogte kwam hiervan eind mei slechts één plant in bloei; een plant die wat schaduw van een liguster had gekregen. Niet ver van deze locatie vond Maarten Langbroek ook een bloeiend exemplaar in de Noordduinen. Verrassend waren ook de twee vondsten in het zuidelijke deel van de AW-duinen. De plant die Jan Jacobs vond, verdween spoedig in de maag van een Damhert, maar de andere plant kon dankzij ingrijpen van de Orchideeënwerkgroep van de AWD tot bloei komen door een stevige gaaskooi over de plant te plaatsen.

Bijenorchis *Ophrys apifera*

Voordat de populatie in een berm te Noordwijkerhout in bloei kon komen, had de gemeente deze berm al volledig gemaaid. Gelukkig waren er in de AW-duinen enkele tientallen planten te zien, voor een belangrijk deel

beschermd door gaaskooien, geplaatst door de eerder genoemde werkgroep. Verder werd bekend dat aan de oostzijde van de Noordduinen ten zuiden van de Witte Raaf ook een bloeiende Bijenorchis was waargenomen. Verrassend was de ontdekking van twee Bijenorchissen in bloemrijk hooiland aan de voet van de Coepelduynen.

Steenrode orchis *Dactylorhiza incarnata subsp. coccinea*
Deze ondersoort van de Vleeskleurige orchis, plaatselijk talrijk in de Coepelduynen, heeft zich nu ook gevestigd in een vallei op de oude golfbaan dichtbij Noordwijk en in twee valleitjes dichtbij de zeereep ten noorden van de Langevelderslag.

Veelbloemige veldbies mei 2022 Wassergeest

Veelbloemige veldbies *Luzula multiflora*

De Gewone veldbies *Luzula campestris* is wijdverspreid in de duinen en in zandige bermen. Naar de Veelbloemige moet je langer zoeken. Dit jaar waren in een boscomplex van Wassergeest mooie pollen te zien, tezamen met Rankende helmbloem en Kruiwend zenegroen. In de Noravallei trof Maarten Langbroek deze soort ook aan.

Ruw gierstgras *Milium vernale*

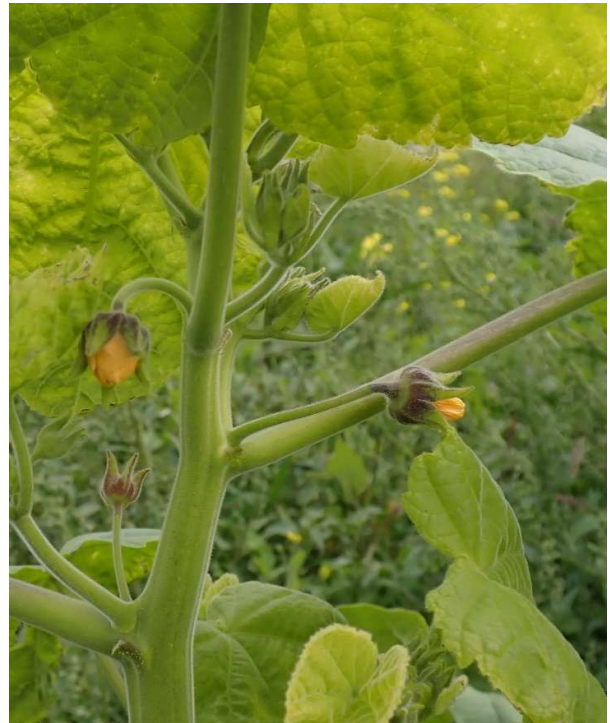
Uitgezonderd de rijke groeiplaats op het hoge deel van het Katwijkse Wantveld, zijn al jarenlang geen groeiplaatsen meer bekend in de Coepelduynen en de Noordduinen. In 2022 werden door ten minste drie waarnemers (Koen van Zoest, Casper Zuyderduyn en Jelle van Dijk) mooie groeiplaatsen in het noordelijke deel van de Coepelduynen ontdekt. Maarten Langbroek voegde daar een aantal groeiplaatsen in de Noordduinen (omgeving Kachelduin) aan toe.

Purperviooltje *Viola riviniana Purpurea*

Via tuincentra is deze paarsbladige variant van het Bleeksporig bosviooltje in steeds meer dorpen en steden verwilderd geraakt. Michel Langeveld trof dit viooltje in april aan in de A. Rademakerstraat (Boerenburg) en ook werd deze variant gemeld, eveneens in april, uit een straatje in Warmond.

Groot glaskruid *Parietaria officinalis*

In Noordwijk behoort het Klein glaskruid tegenwoordig tot de talrijkste straatonkruiden, maar met het Groot glaskruid is dat beslist niet het geval. Deze soort groeide vroeger op landgoed Calorama, maar is daar na de bouw van de 'kasteelmuurwoningen' nooit meer terug gevonden. De enige ons bekende groeiplaats bevindt zich hierdoor rond het kerkhofmuurtje van de ruïnekerk van Warmond, een groeiplaats die al begin negentiende eeuw in de **Flora Leidensis** genoemd werd. In juli 2022 vond Michel Langeveld een fraaie groeiplaats langs het Zwarte Pad dichtbij de ESTEC, zodat we deze forse plant nu ook dichter bij huis kunnen zien.

Fluweelblad oktober 2022 Noordwijkerhoek

Fluweelblad *Abutilon theophrasti*

Op de oude vuilstort langs de trekvaart bij Noordwijkerhoek stond begin oktober 1 ex in bloei. Deze soort is af en toe te zien op braakliggende terreinen, in onze regio voor het laatst in 2017 in de noordrand van Noordwijkerhout.

Schijnraket *Erucastrum gallicum*

In oktober 2022 vond Michel Zonneveld één plantje van deze soort op de oude vuilstort bij de Noordwijkerhoek. Tot nu was slechts één waarneming bekend: 2009 op braakliggend land in Klei-Oost bij Rijnsburg.

Klein schorrenkruid *Suaeda maritima*

Begin juni ontdekte JvD enkele plantjes van deze soort op de steenglooiing van de Katwijkse Uitwatering. Deze soort was hier voor het laatst in 1994 gevonden. Ook waren Strandmelde en Gelobde melde hier dit jaar weer te vinden.

Grasanjer *Dianthus plumarius*

Deze anjer werd tot in de jaren zeventig op diverse plaatsen in De Zuid aangeplant, onder andere bij Hotel Huis ter Duin en bij de Surinameweg. In mei 2022 bleken enkele planten te bloeien in de zuidelijke berm van de Tappenbeckweg, dus dichtbij Hotel Huis ter Duin.

Kleverige ogentroost langs nieuwe Randweg noordzijde

Groot springzaad *Impatiens noli-tangere*

In juni 2021 vond Annelies Molenaar deze soort in het hakhoutperceel bij station Lisse. De groeiplaats aan de oostzijde van dit hakhoutperceel, reeds bekend vanaf de jaren tachtig, is geheel overwoekerd en al vele jaren niet meer terug te vinden.

Rond wintergroen *Pyrola rotundifolia*

In augustus 2022 vond Hugo Langezaal een tiental planten in het zuidelijke deel van de Van Limburg Stirumvallei. Van de zeven groeiplaatsen in de Noordduinen in de jaren

zeventig is niet veel overgebleven. In de Coepelduynen gaat het om incidentele vondsten. Hopelijk ontwikkelt zich in de zuidelijke AW-duinen een flinke populatie.

Stofzaad mei 2022 Noordwijkse Golfclub

Stofzaad *Monotropa hypopitys*

Voor de grote dunningen van het naaldbos was deze parasiet (dennen) op diverse plaatsen in de Noordduinen te vinden. Toen er zich dankzij die dunningen een vegetatiedek op de bosbodem ontwikkelde, verdween het Stofzaad in rap tempo. In 1993 was er nog één groeiplaats. Deze bevond zich in een dennenbos zonder bodembegroeiing op het terrein van de Noordwijkse Golfclub waar zo'n 50 bloeistengels te zien waren. Na bijna 30 jaar vond Maarten Langbroek in juli één bloeistengel op het terrein van de golfclub, nog geen 100 meter van de groeiplaats uit de jaren negentig. Een dag later werd een tweede stengel gevonden.

Kleverige ogentroost *Parentucellia viscosa*

Bij het onderzoek op Wassergeest werd in juli 1 ex. van de Kleverige ogentroost gevonden. Eind augustus trof JvD 2 ex aan in de berm van de nieuwe Noordelijke Randweg bij Voorhout. Er was van deze soort een omvangrijke groeiplaats bekend op het bedrijventerrein van Sassenheim-Zuid, die door bebouwing geheel verloren is gegaan.

Ruige fijnstraal *Erigeron floribundus*

Half oktober vond JvD op een braakliggend perceel langs de A44 bij Motel Sassenheim ruim 50 planten van deze nieuwkomer. Deze planten blijven veel lager dan de nu wijdverspreide Hoge fijnstraal en vallen op door de brede trossen met kleine bloemhoofdjes en door de ruige, afstaande beharing op de stengel.

